نگاه بیرون

اتحاد آمریکا با ایران و کوبا

بشری رحمونی بنیدا
ترجمه: آرام رجبی

● با چرخش جدیدی در سیاست خارجی آمریکا روبه‌رو هستیم. اتحاد غیرمنتظره با کوبا و ایران، اتخاذ مواضع فعالانه‌تر در آفریقا به وسیله ائتلاف جدید بر ضد «بوکوحرام» و... به نظر می‌رسد که آمریکا از مواضع تاریخی و کلاسیک خود فاصله زیادی گرفته است. امضای توافق بر سر برنامه هسته‌ای ایران رویدادی بسیار قابل‌توجه برای تجزیه و تحلیل است. پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران بعد از یک دهه چالش و تنش با سرانجامی مثبت پایان یافت و این در واقع نخستین توافق چندجانبه پراهمیتی است که بدون جنگ به نتیجه‌ای مثبت رسیده است.

اتحادهای غیرمنتظره

نزدیکی روابط بین ایران و آمریکا بدون شک اتفاقی تاریخی و استثنایی است. عادی‌سازی روابط برای هر دو کشور که روابط آشفته‌ای را از سال ۱۹۷۹ (سقوط شاه، بحران گروگان‌گیری، سرنگونی هواپیمای مسافربری ۶۵۵ ایران‌ایر) تجربه کرده‌اند، بسیار حائز اهمیت است و قطعا نشان‌دهنده چرخشی در صحنه سیاست بین‌المللی است. این موضوع در واقع بازگشت ایران به قدرت را نشان می‌دهد و جایگاهش را به عنوان قدرتی بین‌المللی و غیر قابل اغماض تثبیت می‌کند. اما نقش طرف آمریکایی در این میان چیست؟ پرواضح است که دیدگاه آمریکا نسبت به ایران تغییر اساسی نکرده، بلکه با توجه به شرایط حاکم بر منطقه متحول شده است. در واقع، ایران شریکی مهم برای ایالات متحده در جنگ عراق است و حضورش برای حل بحران سوریه نیز ضروری است. بنابراین شرایط باید از این منظر تحلیل و بررسی شود: در کوتاه‌مدت، ائتلاف علیه داعش (دشمن مشترک) ضروری به نظر می‌رسد، اما در دراز مدت مسئله اصلی ماهیت و محتوای روابطی است که دو کشور برقرار خواهند کرد. شرایط کوبا به کلی با ایران متفاوت است. چراکه درباره این کشور عمدتا مسائل اقتصادی مطرح است. درحال‌حاضر ایالات متحده نزدیک به ۲.۵ میلیارد دلار محصولات کشاورزی به بازار توسعه‌نیافته کوبا، در همسایگی خود، صادر می‌کند. موقعیت مناسب جغرافیایی دو کشور درواقع فرصتی برای همکاری‌های اقتصادی و درنهایت خنثی‌کردن تهدیدات سیاسی است. کوبای امروز دیگر کوبای فیدل کاسترو با عقاید ضدآمریکایی نیست. اشتیاق دولت کوبا برای توسعه اقتصادی بیش از اشتیاق به مبارزه کمونیستی است. بنابراین ایالات متحده آمریکا بازارهای اقتصاد کوبا را در زمینی بی‌طرف تسخیر خواهد کرد. اما آیا این رویکرد ایالات متحده موجب فاصله‌گرفتن از متحدان تاریخی نخواهد شد؟ بدون تردید آمریکا در حال نزدیک‌شدن به دشمنان تاریخی خود است؛ اما هیچ‌گاه نباید متحدانش را نادیده گرفت. نقش آنها در این آرایش سیاسی جدید چه خواهد بود؟

چشم‌انداز توافق روابط غربی‌ها با ایران و کوبا

درخصوص کوبا به نظر می‌رسد که اروپا جا پای ایالات‌متحده گذاشته است. اتحادیه اروپا درواقع از روز چهارم مارس ۲۰۱۵ مذاکرات با کوبا را با هدف عادی‌سازی روابط از سر گرفت. بنابراین، به نظر می‌رسد که اروپایی‌ها مصمم هستند تا فرصت‌های ویژه اقتصادی «جزیره کاسترو» را از دست ندهند، همان‌طور که قصد همکاری نزدیک‌تر با ایران را دارند.

درواقع، نتیجه نهایی توافق هسته‌ای حاکی از عمیق‌ترشدن روابط میان دو جناح است. اتحادیه اروپا (که هنوز نماینده‌ای در ایران ندارد)، قصد دارد روابط خود را با سفارتخانه‌های اروپایی حاضر در تهران تقویت کند و همچنان حساسیت ویژه‌ای نسبت به موضوع حقوق بشر در این کشور از خود نشان می‌دهد. شرکایی همچون اسرائیل و عربستان‌سعودی بیش از همه نگران عادی‌سازی روابط ایران با غرب هستند. بیم آن می‌رود که این دو کشور روابط خود را با ایالات‌متحده تغییر دهند. باوجود سقوط دیوار برلین، همچنان نوعی خصومت میان مدافعان کمونیسم و مدافعان سرمایه‌داری وجود داشته است. درحال‌حاضر، با عادی‌سازی روابط میان ایران و ایالات‌متحده، خصومت میان جناح کمونیسم و جناح سرمایه‌داری دیگر خریداری ندارد. به نظر می‌رسد مسائل مربوط به توسعه و تروریسم، که تبدیل به دشمنی مشترک شده، در اولویت سیاست‌ها قرار دارند. بنابراین، بلوک‌های سیاسی از این به‌بعد براساس این تحولات تعریف خواهند شد.

نگرانی‌های مربوط به دولت ایران و دولت آمریکا

موانع جدی‌ای بر سر راه بهبود روابط دو کشور وجود دارد. دولت آمریکا پنج مورد از سیاست‌های ایران را غیرقابل‌قبول می‌داند: ادعای تلاش ایران برای دستیابی به تسلیحات نامتعارف، اتهام حمایت از تروریسم، عدم حمایت از روند صلح در خاورمیانه؛ چالش همسایگان خود، حقوق بشر.

موانعی که ایرانی‌ها از آن یاد می‌کنند:

عملیات آژاکس که نخست‌وزیر منتخب مردم، محمد مصدق، را از قدرت برکنار کرد و شاهِ در تبعید را به قدرت بازگرداند؛ دارایی‌های مسدودشده ایران که از سال ۱۹۷۹ از دسترس دولت خارج شد؛ حمایت ایالات‌متحده از سازمان‌های تروریستی ضدایرانی، همکاری شرکت‌های آمریکایی در توسعه تأسیسات تولید سلاح‌های شیمیایی عراق در طول جنگ با ایران، سرنگونی هواپیمای مسافربری ایران، پروازهای غیرقانونی پهپادهای آمریکایی در حریم هوایی ایران از سال ۲۰۰۳، حقوق بشر.

نگاهی به نقش شرمن، اشمید و موگرینی در مذاکرات هسته‌ای

این سه زن

مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و معاونش امروز به تهران می‌رسند

وندی شرمن

هلگا اشمید

فدریکا موگرینی

شرق، زینب اسماعیلی: امروز تهران میزبان فدریکا موگرینی است، مسئول سیاست‌خارجی اتحادیه اروپا که از ۱۵ آذر ۹۳ به مذاکرات هسته‌ای ایران و ۵+۱ پیوست. بانوی دیپلمات ۴۲ ساله‌ای که پیش‌تر وزیر خارجه ایتالیا بوده و به‌دنبال انتصاب به سمت مسئول سیاست‌خارجی اتحادیه اروپا وارد مذاکرات هسته‌ای ایران و کشورهای ۵+۱ شد. او جانشین کاترین اشتون، مسئول سابق این سمت یک ساله در اتحادیه اروپا شد که با پایان دوره مأموریت برای مدت ۵ سال انتخاب شد. حالا یک‌ماه مانده به اینکه انتصابش به این سمت او بزرگ‌ترین برگ برنده خود را زمین زده است. او در دستیابی به توافقی نقش داشته که همتایان سابق او (کاترین اشتون و خاویر سولانا) نتوانستند آن‌را رقم بزنند. این بانوی ایتالیایی که دختر یک کارگردان سینماست هشتم شهریور ۱۳۹۳ برای دوره‌ای پنج‌ساله به‌عنوان مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا منصوب شد.

موگرینی در قاب توافق

فدریکا موگرینی تا پایان سال ۹۳ اگرچه در یکی دو دور از مذاکرات ایران با وزیران خارجه اروپایی در بروکسل حضور یافت اما نقش اصلی او در مذاکرات لوزان رقم خورد. فروردین ۹۴ بود که مذاکرات ۱۰ روزه در لوزان به تفاهم بر سر برخی کلیات رسید. تفاهمی در راستای رسیدن به توافق جامع هسته‌ای که دستیابی به آن سخت می‌نمود. در آن کادر از شهر ساحلی لوزان، فدریکا موگرینی کنارِ محمدجواد ظریف و وزرای خارجه ۵+۱ ایستاد با کُتی سفید و بلند که نشان می‌داد او هم سبک و سیاق اشتون را در انتخاب لباس پوشیده دنبال می‌کند، اگرچه عمر حضور او در مذاکرات هسته‌ای ایران و ۵+۱ به مدت اشتون نرسید. موگرینی یک‌بار دیگر ۲۳ تیرماه در قاب عکاسان قرار گرفت تا با جواد ظریف متنی را قرائت کنند که نشان می‌داد «پیروزی بدون جنگ» پشت درهای بسته اتاق‌های مذاکره به دست آمده است.

از اشتون تا موگرینی

باروننس کاترین مارگارت اشتون، پنج سال مذاکره هسته‌ای ایران و ۵+۱ را به نمایندگی از اتحادیه راوپا مدیریت کرد اما بخت با او یار نبود که در این سمت بتواند در قاب توافق هسته‌ای قرار گیرد. اگرچه او هم در دوران سعید جلیلی و هم محمدجواد ظریف سکان مذاکره را در دست داشت اما فقط توانست بیانیه‌های تمدید مذاکرات را با همتای ایرانی خود قرائت کند. تابستان ۹۳ که ششمین دور مذاکره در وین به تمدید کشید با اینکه مسئولیت اشتون در سیاست خارجی اتحادیه اروپا تمام شده‌بود اما مسئولیت او در ادامه مذاکرات تا آذرماه تمدید شد. نوامبر ۲۰۱۴ هم توافق به دست نیامد و مذاکره یک‌بار دیگر تمدید شد. آذرماه ۹۳ (نوامبر ۲۰۱۴) آخرین دور مذاکره‌ای بود که این زن بریتانیایی سکان آن را به دست داشت. اما حکایت مذاکرات از همان دوران اشتون تغییراتی در ساختار پیدا کرده بود. مذاکرات متعددی به‌صورت دوجانبه بین وزرای خارجه انجام می‌شد به‌ویژه دو وزیر خارجه ایران و آمریکا که مجبور بودند ساعت‌ها با هم مذاکره کنند، آنچه پیش از آن بدیل نداشت. مشابه همین روند در دوره موگرینی هم تکرار می‌شد و عملا نقش او را به یک تسهیل‌گر بدل می‌کرد.

تفاوت رسانه‌ای

اشتون و موگرینی اما تفاوت‌هایی داشتند. دیپلمات‌ها عمدتا در این‌گونه موارد سکوت می‌کنند اما خبرنگاران آنها را به خوبی رصد می‌کنند. مهم‌ترین تفاوت این دو در برخوردشان با رسانه‌ها بود؛ کاترین اشتون به‌شدت از رسانه‌ها دوری می‌کرد و یک جست‌وجو نشان می‌دهد که حضور رسانه‌ای او اندک بوده است. اگرچه تمام آداب دیپلماتیک افتتاحیه مذاکرات، عکس‌های یادگاری و... را به‌خوبی به‌جا می‌آورد آن‌هم با لباس‌های بلند و پوشیده که فتوشاپ‌کاران رسانه‌های ایرانی به لباس او دست نزدند. فدریکا موگرینی اما این‌گونه نبود. او در دور آخر مذاکره در وین که ۱۹ روز طول کشید، ابتدای ورودش در جمع خبرنگاران سخن گفت و بعد هم با توییتر و از طریق سخنگویش با خبرنگاران در ارتباط بود. او حین مذاکره و بعد از پایان مذاکره هم چند مصاحبه مفصل انجام داد.

یک اسلام‌شناس ایتالیایی

علاوه بر این، کارشناسان معتقدند موگرینی به‌لحاظ تجربه سیاسی و بین‌المللی کارکشته‌تر از اشتون است، اگرچه از لحاظ سنی جوان‌تر است. تجربه کار او در سمت وزیر خارجه ایتالیا و تحصیلاتش می‌توانست این ویژگی را ایجاد کند. موگرینی مدرک دکترای علوم سیاسی خود را از دانشگاه لاساپینزا رم گرفت و پایان‌نامه خود را به موضوع رابطه مذهب و سیاست در کشورهای اسلامی اختصاص داد. او یک ایتالیایی مسیحی است و موضوع پایان‌نامه‌اش او را به یک کارشناس با رویکرد اسلام‌شناسی بدل کرده. علاوه بر این گفته می‌شود فرهنگ ایران و ایتالیا به هم نزدیک است و این نکته توانسته به نقش موگرینی در مذاکره هسته‌ای وجه ممیزه ببخشد. موگرینی در هفت ماه حضورش در مذاکرات هسته‌ای توانسته سطحی از رابطه را با مذاکره‌کنندگان رقم بزند که در تصویرهایی در حال پچ‌پچ با مذاکره‌کنندگان دیده می‌شود. نگه‌داشتن دست مقابل دهان که امکان لب‌خوانی را از خبرنگاران می‌گیرد و حتی دست‌دردست‌بودن با برخی از وزیران اروپایی در برخی جلسات نشان می‌دهد که او به‌سرعت توانست جای خود را در مذاکرات سخت و پیچیده هسته‌ای ایران باز کند. او حتی در دور آخر مذاکره هسته‌ای در وین به شام ایرانی دعوت شده که البته انجام این دعوت بی‌دلیل نبوده است.

یک جدل کوتاه اما داغ

در دور آخر مذاکره هسته‌ای در وین، خبرسازترین چهره جواد ظریف و فدریکا موگرینی بودند، البته نه با حضور هرازگاه آنها روی بالکن قصر کوبورگ بلکه به دلیل آنچه در اتاق مذاکره بینشان رد و بدل شده بود. جدلی لفظی که موجب شد برای کاهش ناراحتی موگرینی مراتب تجدید احترام و دعوت به شام ایرانی انجام شود. ماجرا از این قرار بود که در یکی از دورهای مذاکره درباره تحریم تسلیحاتی بحثی بین فیلیپ هاموند و جواد ظریف درمی‌گیرد که موگرینی در ادامه آن می‌گوید با این شرایط امکان دستیابی به توافق وجود ندارد و باید به خانه‌هایمان بازگردیم. جواد ظریف در پاسخ به این جمله می‌گوید هیچ‌وقت یک ایرانی را تهدید نکنید. این جمله اما به سرعت بین رسانه‌ها پخش و حتی در مدت کوتاهی به یک هشتک داغ در فضای مجازی تبدیل شد. این ماجرا موجب رنجش موگرینی شد اما او بعدا در مصاحبه با «سی‌ان‌ان» این بحث را به تفاوت فرهنگی ایران و ایتالیا مرتبط دانست.

کاتب توافق؛ آلمانی با دیسیپلین

امروز اما در تیم همراهان موگرینی بانوی دیگری هم هست که نقش مهمی در مذاکره هسته‌ای ایران و ۵+۱ ایفا کرده است؛ هلگا اشمید، معاون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا. او در جریان این مذاکرات نقشی به‌مراتب گسترده‌تر از موگرینی داشت. اشمید که معاون اشتون بوده، کار نگارش متن توافق جامع را به همراه عباس عراقچی به پیش برده است. هلگا اشمید، ۵۵ ساله و دیپلمات آلمانی اتحادیه اروپاست که سمت معاون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا را دارد. او که از سال ۱۹۸۸ میلادی وارد عرصه سیاسی آلمان شده، پیش‌ازآن، مشاور وزیران امورخارجه پیشین آلمان بود. در دور پیشین مذاکرات هسته‌ای اشمید و علی باقری، معاون سعید جلیلی، همتای یکدیگر محسوب می‌شدند؛ اما کمتر همکاری مشترکی بین آن دو مشاهده می‌شد. یک منبع خبری نزدیک به تیم مذاکره‌کننده ایران به «شرق» می‌گوید: «اشمید نمونه بارز یک آلمانی بادیسیپلین، سخت‌گیر و پرکار بود، علاوه بر آنکه کار خود را با حسن نیت به پیش می‌برد».

بانوی سوم که مسافر تهران نیست

اگرچه امروز این دوبانوی حاضر در مذاکره هسته‌ای وارد تهران می‌شوند، اما بانوی دیگری در مذاکرات نقش داشته که به‌نظر نمی‌رسد به زودی بتواند مسافر تهران شود. «وندی شرمن»، عضو تیم مذاکره‌کننده آمریکا است. وندی شرمن ۶۵ساله، نماینده آمریکا در مذاکرات ۵+۱ با ایران بود، دیپلماتی که بعد از توافق جامع هسته‌ای دوران بازنشستگی‌اش آغاز شد. او از سال ۲۰۱۱ معاون وزیر امور خارجه آمریکا شد، پیش از آن‌هم در شرکتی معاون مادلین آلبرایت و حتی دوره‌ای مشاور ویژه بیل کلینتون، رئیس‌جمهور پیشین آمریکا نیز بود. بدون اغراق نمی‌توان نقش او را در مذاکره هسته‌ای ایران و ۵+۱ نادیده گرفت؛ البته برخی اظهاراتش موجب اعتراض ایرانی‌ها و حتی دستگاه دیپلماسی شد؛ اما بعد از پایان مراسم اعلام توافق در وین، زمانی که همکارانش برای آغاز دوره بازنشستگی‌اش کف می‌زدند، بغض شرمن، زنی که بسیار سخت به‌نظر می‌رسید، نشان می‌داد نقش او نیز در دستیابی به این توافق نادیده‌گرفتنی نیست.

ادامه از صفحه ۱۱

خزان «ایران‌هراسی»

همین امر موجب شد تا بعد از امضای توافق «باراک اوباما»، رئیس‌جمهوری آمریکا، وزیر دفاع خود را روانه تل‌آویو و ریاض کند تا به متحدان خود اطمینان خاطر دهد که «آمریکا در دفاع از آنها تردیدی به خود راه نمی‌دهد». اشتون کارتر پیش از سفر به ریاض نیز همان حرف همیشگی را تکرار کرد و از «همه گزینه‌های روی میز، ازجمله گزینه نظامی علیه ایران» حرف زد. بنابراین باید گفت هرچند عربستان مانند اسرائیل آشکارا به این توافق پرخاش نمی‌کند، اما به‌هیچ‌وجه از آن خرسند نیست و به همین دلیل نسبت به آینده خود عمیقا ابراز نگرانی می‌کند، اما این نیز تصور خامی خواهد بود که انگاشته شود با امضای این توافق بلافاصله ایران به قدرت اول منطقه تبدیل شده یا آمریکا از این پس تمام تخم‌مرغ‌هایش را از سبد عربستان و سایر متحدان عرب خود خارج و در سبد ایران خواهد گذاشت. توافق با ایران زمانی می‌تواند برای امثال عربستان خطری عینی و در عمل باشد که از سطح یک «سند» به سطح یک «مشارکت» واقعی تبدیل شده باشد. مسئله‌ای که در حال حاضر با توجه به مواضع مقامات عالی‌رتبه ایران قابل تصور هم نمی‌تواند باشد. بین آمریکا و کشورهای عرب منطقه به سرکردگی عربستان‌سعودی همچنان «شراکتی تاریخی» وجود دارد؛ شراکتی که تاکنون مراحل سخت و دشواری، ازجمله جنگ عراق علیه ایران، جنگ عراق علیه کویت و سقوط حکومت صدام‌حسین را پشت سر گذاشته است. شاید توافق هسته‌ای با ایران تَرَک کوچکی در این شراکت استراتژیک پدید آورده باشد، اما هنوز آن را نشکسته و یا واژگون نکرده است. فریب برخی تبلیغات رسانه‌ای مبتنی‌بر «تئوری ایران‌هراسی» را نباید خورد.

خبر

نمونه‌گیری از پارچین توسط خود ایران انجام می‌گیرد

● **تسنیم:** روزنامه آمریکایی وال استریت ژورنال در گزارشی می‌گوید: «برخی سناتورهای آمریکایی هفته گذشته اعلام کردند مقامات دولت می‌گویند ایران اجازه خواهد یافت تا تحقیقات آژانس را مدیریت کند. به آنها گفته شده که ایران نمونه‌گیری خاک را در سایت نظامی پارچین، جایی که بنا بر ادعاها تجهیزات انفجار، آزمایش شده بودند، انجام خواهد داد.»

تور اروپا
استرالیا، مسکو، سنت پترزبورگ، تور استانبول و سواحل ترکیه
امارات، مالزی، سنگاپور، چین، هند، تایلند، ویتنام، لائوس
تورهای ایرانگردی، قشم، کیش و مشهد و ...
پارسیان مهرگشت ۸۸۸۴۹۹۷۶-۸۸۸۱۱۷۴۶

تورهای تابستانه راه سبز
Since 1975 Green way tour and Travel Agency
هواپیمایی تابان
هواپیمایی قشم Qeshm Air
فرانسه (پاریس) :(۸ روزه) ۸/۹۹۰/۰۰۰
قبرس اروپایی : (لارناکا ،آیاناپال ، لیماسول)
۲/۱۰۰/۰۰۰
همراه با برنامه های شاد ومتنوع
در طول مدت اقامت
هواپیمایی قشم Qeshm Air
کوش آداسی (۷ شب) ۱/۹۹۵/۲۰۰
سواحل مدیترانه(۷ شب) ۱/۷۰۰/۰۰۰
بدروم(۷ شب) ۲/۶۰۰/۰۰۰
مارماریس (۷ شب تور کامل) ۲/۵۹۵/۰۰۰
مسکو ، سنت پترزبورگ ۳/۹۹۰/۰۰۰ (تابان)
بلغارستان (یک هفته) ۲/۱۸۰/۰۰۰ (قشم ایر)
تلفن تماس : ۸۸۱۰۴۷۲۲